

Prosím, sedřete nás z kůže!

Toto je leták o pracovních
podmínkách v oděvním průmyslu

KDE SE ŠIJÍ ODĚVY?

Velká část zboží, které si kupujeme, je vyráběna v zemích globálního Jihu. Firmy přesouvají svoji výrobu především do jihovýchodní Asie, Latinské Ameriky a Afriky, protože je tam mnohem levnější pracovní síla.

„Musíme pracovat od devíti ráno do jedné v noci. Nemůžeme si vybrat, že budeme pracovat jen přes den. Musíme takhle pracovat třicet dní v měsíci.“

Dělnice v dodavatelské továrně řetězce Carrefour, Indie

Zjistit kde a za jakých podmínek se oděvy vyrábějí, je komplikované. Firmy samotné většinou žádné továrny nevlastní a problémy spojené s výrobou zboží neřeší. Pracující tak nedostávají za svoji práci důstojnou mzdu (living wage), jsou nuceni k extrémním přesčasům a pracují v nebezpečném prostředí. Možnost pracujících tuto situaci změnit je omezená. Odbory jsou zde potlačovány, vymahatelnost práva je nízká a kontroly pracovních podmínek jsou nedostatečné.

„Po celodenní práci jsem unavená a je mi tak špatně, že si nedokážu představit další den v práci. Ale hlad mi nedovolí si odpočinout. Představa prázdného žaludku vás přinutí zapomenout na všechno ostatní.“

Dělnice v dodavatelské továrně řetězců Walmart a Carrefour, Bangladěš

NEJČASTĚJŠÍ PROBLÉMY PRACUJÍCÍCH V TOVÁRNÁCH

- **Nízké mzdy:** často nižší než zákonem stanovené minimální mzdy, ty jsou navíc nastaveny tak, že nepokrývají ani základní životní potřeby.
- **Extrémně dlouhá pracovní doba:** běžně i 15 hodin denně sedm dní v týdnu; známé jsou i případy pracovní doby až 400 hodin měsíčně; přesčasby bývají přitom povinné a bez zákonem stanovených příplatků.
- **Dětská práce:** při výrobě zboží je ve světě stále zneužíváno 168 milionů dětí.
- **Nefunkční odbory:** odborová činnost v oděvním průmyslu je tvrdě potlačována.
- **Nevyhovující bezpečnost práce a ochrana zdraví na pracovišti:** výjimkou nejsou vážná zranění (včetně smrtelných úrazů) způsobená absencí řádných ochranných pomůcek či zanedbáním technického stavu továren a strojů.
- **Nedostatečné sociální zabezpečení:** nejsou dodržovány ani minimální standardy sociálního zabezpečení.
- **Špatné podmínky na pracovišti:** omezování počtu návštěv toalet, zamezení přístupu k pitné vodě apod.
- **Diskriminace a ponižování:** diskriminace na základě pohlaví nebo původu, sexuální obtěžování a další ponižující zacházení ze strany nadřízených včetně šikany na pracovišti.
- **Podvody při auditech a kontrolách:** záměrné zkreslování údajů včetně falešných dokumentů o počtu odpracovaných hodin, přesčasech a mzdách zaměstnanců.

Dělnice Ry Tola z kambodžské továrny Shen Zhou
večeří se svými dvěma sestrami na bytovně, autor: Will Baxter

KDO NESE ODPOVĚDNOST ZA NEDODRŽOVÁNÍ PRACOVNÍCH PODMÍNEK?

Odpovědnost za nedodržování pracovních standardů nesou jednak firmy, které do zemí globálního Jihu výrobu přesunuly, ale také vlády konkrétních zemí, kde k porušování těchto mezinárodně uznávaných pracovních standardů dochází. Svůj díl zodpovědnosti nesou i majitelé a vedení samotných subdodavatelských továren.

Jak mohou situaci zlepšit firmy?

Podstatou problému je snaha firem o maximalizaci zisku na úkor lidí, kteří jejich zboží vyrábí. Firmy po dodavatelích vyžadují extrémně nízké nákupní ceny a mnohdy nereálně krátké dodací doby. Situace se může zlepšit jedině tak, že firmy přijmou svoji odpovědnost, budou dodržovat závazné předpisy a spolupracovat i se svými subdodavateli.

Firmy by měly učinit tyto kroky:

- přijmout závazný etický kodex,
- provádět nezávislé a nehlášené sociální audity,
- zapojit se do nezávislé vícestranné iniciativy,
- podpořit svobodu sdružování a právo na kolektivní vyjednávání dělníků,
- dlouhodobě spolupracovat s dodavatelskými továrnami.

Jak mohou situaci zlepšit vlády?

Zásadním problémem je, že vlády nevnucují dodržování právně závazných norem v oblasti pracovního práva i základních lidských práv. Vlády v zemích globálního Jihu často podléhají tlaku velkých firem a bojí se ztráty pracovních příležitostí v případě zprísnění podmínek.

Vlády by měly učinit tyto kroky:

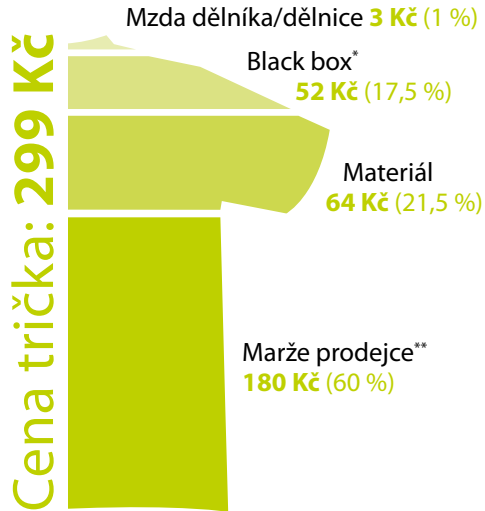
- zajistit dodržování právně závazných předpisů národního i mezinárodního práva,
- zabezpečit ochranu základních lidských práv svých občanů,
- prosazovat úmluvy a doporučení Mezinárodní organizace práce,
- stanovit minimální mzdu na úrovni living wage, která by pracujícím zajistila důstojný život,
- spolupracovat na mezinárodní úrovni s ostatními vládami, institucemi i soukromým sektorem.

„Auditoři jsou podplaceni. Audity jsou hlášené týdný dopředu, továrna se na to vždy velmi dobře připraví – v den auditu není na pracovišti žádný dělník beze smlouvy, všechny dokumenty odpovídají zákonům. Na pracovišti jsou přístupné toalety i pitná voda, k dispozici rukavice i další pomůcky. Auditor potom přijde, přečte několik papírů, dá si čaj a odchází.“

Saleena P., SLD, Indie

KOLIK KDO DOSTANE Z CENY TRIČKA?

Rozložit přesně cenu konfekčního oděvu podle podílu jednotlivých článků dodavatelského řetězce je prakticky nemožné. Důvodem je netransparentní dodavatelský řetězec a rozdílné přístupy k vyčíslení jednotlivých položek. Pokud se někde takové rozložení objeví, vždy musí jít o konkrétní produkt konkrétní firmy, v konkrétní době. Uvedený rozklad ceny je proto ilustrativní a vychází z porovnání několika dostupných zdrojů.

* Zahrnuje:

- **Náklady a zisk továrny** – náklady na celý proces výroby oděvů, od nastříhání látky až po konečný zabalený produkt, ale také odvody a pojištění za zaměstnance, platby za energie, správu továrny apod. Částka se může pohybovat v rozmezí 0,5–2 % z konečné ceny produktu. Zisk majitelů továrny se pohybuje v rozmezí 3–5 % z konečné ceny produktu.
- **Náklady na dopravu** – náklady mohou zahrnovat daně související s exportem a importem, pojištění a cenu samotné dopravy. Běžně se pohybují v rozmezí 7–14 % z konečné ceny produktu.
- **Náklady a zisk zprostředkovatele** – zprostředkovatel může nést náklady spojené s objednávkami zboží u výrobce a dále pak např. s naložením zboží. Náklady a zisk zprostředkovatele se pohybují v rozmezí 1–5 % z konečné ceny produktu.

** Zahrnuje zisk a veškeré náklady prodejce (značky), včetně mezd, energií, pronájmu prostor, DPH atd.

CO MŮŽEME DĚLAT MY?

- Požadovat etické varianty zboží, a to jak při individuálních nákupech, tak při nákupech firem a veřejných institucí.
- Sledovat aktuální dění v oblasti pracovních podmínek například prostřednictvím facebookových stránek www.facebook.com/nazemicz a www.facebook.com/usiltonanas nebo Newsletteru NaZemi.
- Aktivně se zapojit do kampaní nevládních organizací za zlepšení pracovních podmínek.

Etické varianty:

- Oděvy od firem zapojených do nezávislé vícestranné iniciativy **Fair Wear Foundation** (FWF) – www.fairwear.org. Tyto firmy musí mít transparentní dodavatelský řetězec podléhající pravidelným kontrolám.
- Oděvy od členů zapojených do **World Fair Trade Organization** (WFTO) – www.wfto.com. Systém Světové fairtradové organizace je založen na naplňování deseti základních principů férového a udržitelného obchodování.

Více informací k tématu pracovních podmínek najdete na:

- www.nazemi.cz/pracovnipodminky
- [facebook.com/usiltonanas](https://www.facebook.com/usiltonanas)

O NAZEMI

Jsme nevládní nezisková organizace NaZemi. Jsme přesvědčeni o tom, že každý člověk na Zemi má právo žít a pracovat v důstojných podmínkách. Zaměřujeme se na propojenost našeho spotřebního chování s problémy v tzv. rozvojových zemích a motivujeme jednotlivce, firmy i státy přijmout za tyto problémy odpovědnost.

- **Apelujeme na firmy**, aby podnikaly odpovědně a transparentně. Aby přijaly odpovědnost za pracovní podmínky ve svých dodavatelských řetězcích, za produkty, které nesou jejich značku a jež si můžeme v ČR nebo v Evropě koupit.
- **Podporujeme fair trade** a umožňujeme tím pěstitelům, řemeslníkům a zaměstnancům v zemích globálního Jihu zlepšovat jejich životní podmínky. Fair trade nepřipouští dětskou práci, geneticky modifikované plodiny ani nadměrné zatěžování životního prostředí. Pěstitelé a řemeslníci dostávají spravedlivou odměnu za svoji práci. Prostřednictvím fair trade i přímého kontaktu s pěstiteli a výrobci motivujeme českou veřejnost k odpovědnému přístupu k vlastní spotřebě.
- **Prosazujeme globální rozvojové vzdělávání** do škol i mimo ně, aby žáci a studenti chápali souvislosti mezi vlastním životem a životem lidí v jiných částech světa. Aby porozuměli ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, jež ovlivňují jejich životy. A rovněž aby rozvíjeli své dovednosti a vytvořili si takové hodnoty a postoje, které jim umožní aktivně se podílet na řešení lokálních i globálních problémů a přijmout spoluzodpovědnost za vytváření světa, v němž mají všichni lidé možnost žít důstojný život podle svých představ.

www.nazemi.cz
facebook.com/nazemicz

*Dělnice opouštějí oděvní továrnu Shen Zhou
v kambodžském Phnom Penhu, autor: Will Baxter*

US XS
CA TP
CN 160/80A

Made in
Cambodia

Brožura informuje o tom, za jakých podmínek vznikají naše oděvy a co mohou firmy, vlády i spotřebitelé pro změnu těchto podmínek udělat.

Vydalo NaZemi v roce 2013.

Vytisknuto na recyklovaném papíře.

Tento dokument byl vytvořen s finanční podporou Evropské unie a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Obsah dokumentu je zcela na odpovědnosti NaZemi a jako takový nemůže být považován za stanovisko Evropské unie.

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

€	4.95
PLN	19.90
CZK	129
HUF	1290
RON	19.90

ROZMĚRY VELIKOST MĚŘET MARIME

*Štítek z trička
prodávaného v ČR*